

Utvecklings- och hållbarhetsrådets möte 14 maj 2024

Protokoll fört vid utvecklings- och hållbarhetsrådets möte kl 12.30 i Mariehamns stadshus.

Närvarande: Ordföranden, lantrådet Katrin Sjögren samt ledamöterna Josefine Egenfelt, John Eriksson, Rebecka Eriksson, vice ordförande Martha Hannus, Minna Hellström, vice ordförande Niklas Lampi (deltog vid punkterna 1-7 och 9), Mikael Lundell, talman Jörgen Pettersson, finansminister Mats Perämaa (deltog vid punkterna 1-7), Karl Wahlman samt Jonas Wilén. Dessutom närvarade rådets huvudsekreterare Micke Larsson.

Förhinder att medverka: Marcus Koskinen-Hagman och Susanne Olofsson.

Övriga närvarande: vicelanträdet Annika Hambrudd, klimat- och infrastrukturminister Camilla Gunell, stadsdirektör Arne Selander, medlemmen i arbetsgruppen för koordinering och rapportering Runa Tufvesson samt nationalekonomerna Katarina Fellman och Edvard Johansson (deltog vid punkterna 1-7).

Vid mötespunkt 8 närvarade gruppledarna för lagtingets partigrupper: Stellan Egeland (Obunden Samling), Nina Fellman (Socialdemokraterna), Robert Mansén (Centern), Simon Påvals (Liberalerna), Alfons Röblom (Hållbart Initiativ) samt Wille Valve (Moderat Samling).

1. Mötets öppnande

Lantråd Katrin Sjögren önskade alla välkomna till [utvecklings- och hållbarhetsrådets](#) tjugotredje ordinarie möte. Särskilt välkomnades rådets nya medlem, lagtingets talman Jörgen Pettersson.

Mötets värd, stadsdirektör Arne Selander, hälsade välkomna å såväl Mariehamns stads som övriga kommuners vägnar.

2. Godkännande av föregående mötesprotokoll

Rådet **godkände** protokollet från det senaste ordinarie mötet, den 12 januari 2024.

Rådet **noterade** följande sedan föregående möte: (1) att rådets ordförandetricio haft möte den 13 mars (uppföljning av rådets möte den 12 januari och beredning inför rådets möte 14 maj) samt (2) att rådets ordförandetricio har beslutat att utse finansavdelningens avdelningschef Björn Snis till ansvarig ledande tjänsteman för målet om hållbar konsumtion och produktion (mål 7).

3. Information till kännedom

3a. Nätverksbeskrivning – sammanfattning

En [sammanfattning av funktioner och nyckelaktörer](#) i bärkraft-nätverket har tagits fram (bilaga 1).

3b. Statusrapport 6

I enlighet med informationen vid rådets senaste ordinarie möte (mötespunkt 9) framskrider framtagandet av statusrapport 6 planenligt. I januari hade rådets medlemmar möjlighet att framföra eventuella synpunkter gällande innehåll och upplägg. Avsikten är att rådet behandlar ett slutförslag vid rådets ordinarie möte i september och att publicering sker inom två veckor efter mötet.

3c. Huvudindikatorer – statusuppdatering från ÅSUB

ÅSUB har tagit fram en sammanställning av nulägesdata för samtliga huvudindikatorer (bilaga 2).

3d. Forskningsstudie/Samförståndsavtal mellan Lunds universitet och Åland

I februari inleddes ett samarbete mellan Lunds universitet och Åland i enlighet med ett samförståndsavtal (bilaga 3). I samförståndsavtalet framgår att avsikten är att en forskningsstudie genomförs i syfte att bidra till ökad förståelse kring hur en kulturell transformation för hållbar utveckling systematiskt kan främjas och institutionaliseras. Arbetet har inletts och ett möte för personer som har intresse av att följa och bidra till forskningsarbetet hölls den 9 april.

3e. Finlands kommission för hållbar utveckling 2024-2027

Finlands kommission för hållbar utveckling har verkat i drygt trettio år. Medlemmarna i Finlands kommission för hållbar utveckling under mandatperioden 2024-2027 har utsetts (bilaga 4).

Statsminister Petteri Orpo är kommissionens ordförande. Infrastruktur- och klimatminister Camilla Gunell är Ålands ordinarie medlem i kommissionen och huvudsekreterare Micke Larsson är suppleant.

Vid den nya kommissionens första möte, den 4 mars, valdes Antti Herlin (TAH-stiftelsen) och Saana Ylikruuvi (Ungas Agenda 2030-grupp) till kommissionens vice ordförande (att kommissionen inom sig utser vice ordförande är nytt och har tillkommit med inspiration från Ålands utvecklings- och hållbarhetsråd). Länk till [anteckningar från kommissionens möte 4 mars](#).

Rådet **noterade** informationen till kännedom.

4. Åland Voluntary Review 2024

I enlighet med informationen vid rådets senaste ordinarie möte (mötespunkt 9) är avsikten att Åland lämnar sin första så kallade frivilliga granskning (Voluntary Review, VR) till FN (inom ramen för Agenda 2030) inför sommarens "High Level Political Forum" i FN-högkvarteret i New York. Såväl FN:s medlemsstater som autonomier, regioner och städer/kommuner har möjlighet att lämna in frivilliga granskningar. Landskapsregeringen har för avsikt att fastställa och lämna in Ålands VR i månadsskiftet maj/juni.

Inför mötet hade rådet fått ta del av ett utkast till Ålands VR. Vicelantrådet Annika Hambrudd **introducerade** utkastet. Rådet **noterade** utkastet till kännedom.

5. Landskapsregeringens planer inom ramen för utvecklings- och hållbarhetsagendan

Lantråd Katrin Sjögren och finansminister Mats Perämaa **redogjorde** för landskapsregeringens planer inom ramen för utvecklings- och hållbarhetsagendan (med fokus på de sju strategiska utvecklingsmålen).

Lantråd Katrin Sjögren **uttalade** (1) att agendan är ett utmärkt ramverk för att driva en helhetsomfattande politik, (2) att agendan är Ålands samhällskontrakt, (3) att agendan utgjorde utgångspunkt när regeringsprogrammet skrevs efter höstens lagtingsval och (4) att det svåra är att hantera de intressekonflikter som uppstår i förhållande till målen, vilket i sin tur ställer krav på motiveringar till beslut. Vidare informerade lantrådet om att regeringen utsett ansvariga ministrar för implementeringen av vart och ett av de sju strategiska utvecklingsmålen, ansvarsfördelningen framgår i [regeringsprogrammet \(sid 4-5\)](#).

Finansminister Mats Perämaa **redogjorde** för att lagen om det finanspolitiska ramverket trädde i kraft den 1 januari 2024 och att det innebär att landskapsregeringens budgeteringsprocess förändras i grunden. Framöver utgår budgeteringen från ett av lagtinget fastställt årligt kostnadstak. Vidare uttalade finansministern att även om kostnadstaket sannolikt blir relativt lågt under perioden 2025-2027 kommer det att finnas betydande offentliga medel, totalt i storleksordningen 375 miljoner euro årligen, att använda för att investera i ett hållbart samhälle där alla kan blomstra.

Rådet **diskuterade** lantrådets och finansministerns redogörelse.

6. Temadiskussion: Ekonomi i ett hållbart samhälle

Vilken roll har ekonomi i ett hållbart samhälle?

Rådets ordförandetrío hade inför mötet identifierat att det finns goda skäl för rådet att gemensamt diskutera vilken roll ekonomi har i ett hållbart samhälle.

Med utgångspunkt i utvecklings- och hållbarhetsagendan förståelse för hållbar utveckling, de fyra hållbarhetsprinciperna, går det att härleda att ekonomisk aktivitet antingen kan främja eller hämma en hållbar utveckling. Vad innebär detta i praktiken?

Bakgrund/diskussionsunderlag:

Ekonomi som begrepp kan härledas från grekiskans "läran om hushållning av knappa resurser". Begreppet ekonomi kan ses ur olika perspektiv, vilket kan leda till varierade definitioner av begreppet ekonomi. Några av dessa skilda perspektiv är

- privatpersoner/hushåll
- offentliga sektorns finanser, verksamheter samt beskattning
- marknaden för varor och tjänster
- finanssystemet/kapitalmarknaden/bankerna
- arbete och löner
- enskilda företag samt
- samhället i sin helhet

alla kan blom- stra

Dessa perspektiv är i sin tur mångfasetterade. Ur perspektivet privatpersoner/hushåll har det konstaterats att individens ekonomiska trygghet, graden av oro för betalningsförmåga för mat och husrum, indikerar förmågan att över tid vidhålla ett blomstrande tillstånd.

Samhällets ekonomi i sin helhet kan beskrivas som det monetära värdet av den samlade produktionen av varor och tjänster i ett samhälle, bruttonationalprodukten. En annat sätt att beskriva samhällsekonomin är hur samhällets sammanlagda resurser och tillgångar används, prioriteras och fördelas, vilket ligger nära ekonomibegreppets ursprung om hushållning med begränsade resurser.

En del likställer ekonomi och hållbarhet med ekonomisk tillväxt i form av ökad bruttonationalprodukt. Den ekonomiska tillväxten anses då vara hållbar så länge den ökar. I det fallet kan ekonomisk tillväxt tillåtas ske på bekostnad av social och miljömässig hållbarhet.

Andra beskriver ekonomi och hållbarhet som en samhällsutveckling där ekonomiska aktiviteter inte får medföra negativa konsekvenser för social och miljömässig hållbarhet.

Nationalekonomerna Katarina Fellman och Edvard Johansson var inbjudna för att inledningsvis **presentera** sina perspektiv kring frågeställningarna ovan.

Rådet **diskuterade** frågeställningarna.

7. Rådets mötesplanering 2024 (2025)

Rådet **beslutade** att nästa ordinarie möte hålls den 19 september kl 13.00-16.15.

Mötes mötesplan för 2024 (2025):

11 januari	Ordinarie möte (kl 8.30) på Lemböte lägergård
14 maj	Ordinarie möte (kl 12.30-16.30) på Stadshuset
19 september	Ordinarie möte (kl 13.00-16.15)
x januari 2025	Ordinarie möte

8. Dialog med lagtingets gruppleदारforum

Lagtingets gruppleदार, tillika medlemmarna i [lagtingets gruppleदारforum](#) anslöt till mötet kl 15.15. Sammankallande för lagtingets gruppleदारforum är Stellan Egeland och Simon Påvals. Gruppleदारforumet hade på förhand uttryckt önskemål om att föra dialog kring följande två frågeställningar:

a. Relevans, förankring och deltagande (allmänhet och organisationer)

Rådets medlemmar **redogjorde** för sina respektive perspektiv kring utvecklings- och hållbarhetsagendans och bärkraft-nätverkets relevans, förankring och deltagandet.

Med utgångspunkt i dessa inspel följde en dialog där det **konstaterades** att det finns en relativt stor del av allmänheten som deltar i bärkraft-nätverket och att det samtidigt finns en stor del av

alla
kan
blom-
stra

allmänheten som har låg kännedom om agendan och inte deltar. I diskussionen **framkom** att det inom såväl lagtingets gruppleदारforum som rådet finns ett stort stöd för aktiva insatser i syfte att öka förankringen och deltagandet hos den del av allmänheten som har låg kännedom.

Vidare **konstaterades** det att bärkraft-nätverket i sin helhet, inklusive utvecklings- och hållbarhetsrådet, har ett egenvärde i sig självt. De gränsöverskridande samtal om vår gemensamma framtid som uppstår inom ramen för nätverket och rådet har en betydande relevans som odlar ömsesidig förståelse och resiliens i det åländska samhället. Det finns ett värde i olikheter och genom dialog kan olikheterna över tid leda till positiva synergieffekter.

b. Havsbaserad vindkraft

Inledningsvis klargjordes att rådet hittills inte har fört fördjupade diskussioner om havsbaserad vindkraft samt att rådet inte är ett forum som strävar efter att uppnå enighet, utan att diskussionen kring samhällsgemensamma utmaningar i sig har ett värde.

Mötesdeltagarna **diskuterade** frågan om havsbaserad vindkraft ur ett flertal skilda perspektiv.

12. Mötets avslutande

Katrin Sjögren avslutade mötet med ett tack för goda diskussioner och välkomnade alla till fortsatta diskussioner i samband med en lättare måltid direkt efter mötets avslut.

Mötet avslutades kl 16.30.

Vid protokollet: Micke Larsson

Bilagor

- Bilaga 1 [Nätverksbeskrivning](#) – sammanfattning av funktioner och nyckelaktörer
- Bilaga 2 Sammanställning av nulägesdata för samtliga huvudindikatorer
- Bilaga 3 [Samförståndsavtal](#) mellan Lunds universitet och Ålands landskapsregering
- Bilaga 4 [Sammansättning](#) i Finlands kommission för hållbar utveckling 2024-2027